

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра фізичної реабілітації та медико-біологічних
основ фізичного виховання

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «МОТИВАЦІЯ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І
СПОРТОМ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ»

Виконала: студентка 2 курсу,
групи FRb1-M16z
спеціальності 227 Фізична реабілітація
Онищук Лілія Анатоліївна
Керівник: Христич Т.М., доктор
медичних наук, професор
Рецензент: Прозар М. В., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ЧИННИКИ МОТИВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	8
1.1 Формування мотивації школярів до занять фізичною культурою і спортом.....	8
1.2 Психологічні особливості мотиваційної діяльності підлітків.....	14
1.3 Чинники, які визначають формування мотивації школярів до занять фізичними вправами	19
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	22
2.1 Методи досліджень	22
2.2 Організація дослідження.....	29
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	30
3.1 Загальнокультурні інтереси школярів і їхні вікові аспекти.....	30
3.2 Заняття фізичною культурою і спортом у структурі вільного часу школярів	36
3.3 Чинники , які впливають на формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом школярів	37
3.4 Вплив сімейного виховання на формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом.....	43
РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	53
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	77

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

БР	–	базовий рівень
ВОО	–	величина основного обміну
ВР	–	вихідний рівень
ДЮОШ	–	дитячо-юнацька спортивна школа
ЗСЖ	–	здоровий спосіб життя
МР	–	максимальний рівень
СИР	–	сидячий рівень
СР	–	середній рівень
ФВ	–	фізичне виховання
ФК і С	–	фізична культура і спорт

ВСТУП

Актуальність дослідження. Перспективи гуманізації суспільства можна визначити, аналізуючи законодавчі документи, що приймаються державою щодо фізичного виховання населення. Пріоритети особистості в суспільстві декларуються не тільки її правами, але й конкретними державними реформами, спрямованими на задоволення потреб та інтересів людини, її розвитку та удосконалення, благополуччя та розквіту суспільства в цілому. Індикатором прогресивних гуманістичних зрушень можна вважати Цільову комплексну програму "Фізичне виховання – здоров'я нації*", яка підписана Президентом України. На відміну від попередніх програм, головною метою реформ системи фізичного виховання має бути покращення здоров'я людини з урахуванням її потреб, мотивів діяльності, інтересів. Для реалізації державних заходів необхідно визначити чинники, які впливають на формування цих мотивів, причини, що заважають їх реалізувати, та стимули, що сприяють підвищенню мотивації до занять фізичною культурою [21 31, 106, 43 56, 62 та ін.].

За останні роки обсяг навчального навантаження учнів загальноосвітніх шкіл зріс настільки, що викликані цим малорухомість, обмеження м'язових зусиль стають причиною захворювань різних систем організму (Г. Л. Апанасенко, 1999; Л. Л. Головіна, Ю. А. Копилова, 2000; В. С. Добринський, 2000; А. Д. Дубогай, 1991; О. М. Зварищук, 2002; С. Шльїн, 2003; О. С. Куц, 1994; Т. Ю. Круцевич, 1999; Г. Матукова, 2003; О. П. Митчик, 2002; О. М. Седашев, 2003; А. Г. Сухарев, 1991 та ін.). За період навчання у школі від I до XI класу кількість хворих дітей зростає у 2–3 рази, а кількість дітей, які мають порушення постави, досягає 80–90% від загальної кількості школярів (Г. Л. Апанасенко, 1999; Т. П. Вісковатова, 1996, 1997). Протидією негативним наслідкам обмеження рухового режиму дітей та підлітків є фізична культура і спорт, які можуть бути важливим чинником збереження і зміцнення здоров'я, всебічного розвитку, покращення працездатності та зниження втомлюваності, підвищення опірності організму до різних захворювань у період навчання (О. В. Андреева,

1999; В. В. Веселова, 1999; Т. П. Вісковатова, 1997; С. М. Дмитренко 1998; В. С. Добринський, 1999; О. С. Куц, 1999; Н. В. Москаленко, 2003 та ін.).

Специфіка фізичного виховання полягає в тому, що усвідомлена інформація стає мотивованим спонуканням до виконання фізичних вправ, використання природних чинників і формування такого способу життя, який сприятиме досягненню особистих і суспільних цілей. Критерієм ефективності цього процесу повинен бути рівень здоров'я дітей і підлітків, рівень фізичної працездатності і соціальної дієздатності (Т. Ю. Круцевич, 1999).

Програма фізичного виховання школярів передбачає форми організації занять, які можуть певною мірою компенсувати дефіцит рухової активності, що виникає в умовах насиченого загальноосвітнього процесу. Однак в реальних умовах функціонує тільки одна форма – урок фізкультури, що проводиться двічі на тиждень (Т. Ю. Круцевич, 2002). Доповненням є самостійні заняття фізичними вправами, що здійснюються стихійно у вигляді рухливих і спортивних ігор.

Покращення фізичного стану дітей, а отже, і рівня здоров'я, можливе лише за умови проведення систематичних цілеспрямованих занять фізичними вправами, що мають тренувальні режими і носять розвивальний характер. У школі такими формами є уроки фізкультури, секційні заняття і виконання самостійних домашніх завдань. За даними опитування учнів систематично займаються спортом тільки 20-25%, домашні завдання з фізкультури виконують близько 7%. Результати досліджень показали, що кількість учнів, які займаються систематично фізичними вправами організовано та самостійно, може збільшитися тільки за умови підвищення мотивації до цих занять.

Об'єкт дослідження – фізичне виховання дітей молодшого шкільного віку.

Предмет дослідження – мотиваційні умови до занять фізичною культурою і спортом дітей молодшого шкільного віку.

Мета дослідження – виявити сутність, зміст, особливості занять фізичною культурою і спортом дітей молодшого шкільного віку.

Відповідно до поставленої мети й висунутої гіпотези визначено такі **завдання дослідження:**

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці.
2. Виявити особливості організації фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.
3. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно–педагогічні умови, що забезпечують покращення мотиваційної сфери щодо занять фізичною культурою і спортом молодшими школярами.

Дослідження (С. Ю. Бабенко, 1982; С. В. Занюка, 1997; О. М. Зварищук, 2002; В. В. Петровського, Т. Ю. Круцевич, 1997) свідчать, що потреби, мотиви та інтереси в галузі фізичного виховання мають свої вікові особливості і пов'язані з психологічним розвитком, соціальним формуванням особистості, темпераментом, соціально-економічними умовами життя конкретної сім'ї. Однак у літературі відсутні дані, які дають змогу виділити чинники, що впливають на формування мотивації школярів до фізичного самовдосконалення, стимули до систематичних занять фізичними вправами відповідно до індивідуальних і типологічних особливостей нервової системи, соціально-економічних умов життя, організаційно-методичних умов забезпечення процесу фізичного виховання у школі у різних регіонах України. Розв'язання цих питань сприятиме вдосконаленню організаційно-методичної основи фізичного виховання школярів і перетворить учня з об'єкта педагогічного процесу у суб'єкт, підвищить його активність і зацікавленість у досягненні високого рівня власного фізичного здоров'я.

Наукова новизна здобутих результатів:; уточнено критерії та показники вимірів ефективності фізичного виховання молодших школярів; подальшого розвитку набули положення про роль, функції та особливості фізичного виховання учнів початкових класів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в магістерській роботі положення та висновки можуть бути

використані в лекційних курсах з теорії і методики фізичного виховання, створенні спеціалізованих курсів, навчальних посібників.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 85 сторінках, з яких 68 основного тексту, що містить 10 таблиць і 4 рисунки. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку 74 використаних літературних джерел і додатків.

ВИСНОВКИ

1. У сучасних умовах державними пріоритетами, які керують ФВ молоді, є зміцнення здоров'я, виховання відповідних мотиваційних і поведінкових характеристик, активної соціальної орієнтації на ЗСЖ. Основними принципами зміни системи фізичного виховання повинні бути розробки і реалізація ефективного дидактичного наповнення її змісту у навчальних закладах, збільшення рухової активності школярів, підвищення ефективності навчального процесу з ФВ. Необхідно шукати шляхи підвищення рухової активності школярів у позаурочний час, використовуючи як організовані, так і самостійні форми занять. Свідоме і добровільне підвищення фізичної підготовленості індивідуума пов'язане з мотивацією, на яку впливає безліч чинників як позитивних, так і негативних. У літературі відсутні дані про структуру цих чинників й особливості їх впливу на формування потрібно – мотиваційної сфери школярів у сучасних умовах. Вивчення цієї проблеми допоможе створити умови і виробити стимули, які сприятимуть формуванню мотивів діяльності підлітків, спрямованих на фізичне самовдосконалення засобами фізичного виховання.

2. Дослідженням виявлено структуру мотивів до занять фізичною культурою та спортом хлопців та дівчат 8-12 років, яка має вікову динаміку з різним чинниковим вкладом, особливості прояву залежно від констант (стать, тип ВНД, місце проживання), однак визначається постійно загальною ієрархією побудови, що притаманна сучасним підліткам: пріоритетними мотивами є зміцнення здоров'я (51%), удосконалення форми тіла (42%), досягнення високого спортивного результату (24%), спілкування з друзями і активний відпочинок (18–19%).

3. У різні вікові періоди вплив зовнішніх чинників на формування мотивації підлітків та юнаків до занять фізичними вправами з метою самовдосконалення неоднаковий і залежить від статевих та психофізіологічних

особливостей формування організму і їх сприйняття навколишнього середовища. Відповідно до загального рейтингу факторів їх ієрархію визначено у наступному порядку: у хлопців на I місці – поради батьків (26%), на II – знання про користь вправ (23,9%), на III – поради учителя фізкультури (28,8%), на IV – відвідування змагань (19,3%), на V – поради друзів (17,5%), на VI – телепередачі (13,5%), на VII – читання преси (4%); у дівчат на I місці – знання про користь вправ (28,2%), на II – телепередачі (19,5%), на III – поради батьків (19,9%), на IV – поради друзів (17,0), на V – поради вчителя (12,6%), на VI – відвідування змагань (8,5), на VII – читання преси (7,4%).

4. Встановлено, що у вільний час основна маса підлітків дивиться телевизор щодня ($73,1 \pm 1,8\%$ хлопців і $76,5 \pm 1,6\%$ дівчат) по 2–3 години, але тільки більше 15% дівчат відзначили позитивний вплив телепрограм на їх мотивацію до систематичних занять ФК і С.

Аналіз телевізійних інтересів школярів показав, що пріоритети вони віддають закордонним художнім фільмам та деяким розважальним програмам, хоч 52,9% хлопців та 20,8% дівчат дивляться і спортивні змагання, переважно з футболу і баскетболу.

Періодичну спортивну пресу читає $55,9 \pm 2,02\%$ хлопців і $28,1 \pm 1,96\%$ дівчат, однак як на фактор, що впливає на мотивацію до занять ФК і С, на пресу вказує біля 5% школярів. Хлопців більшою мірою цікавлять результати змагань (71,3%), інформація про корекцію фігури (21,4%), зміст самостійних занять (16,6%), дієта (4,2%), система загартовування (3,9%). Дівчата читають інформацію щодо корекції фігури (57%), про змагання (41,3%), оздоровчі програми занять (25,2%), дієту (17,8%), зміст самостійних занять (10,7%), систему загартовування (4,9%).

Вивчення інтересу до спортивних рубрик преси підтвердило думку про те, що у підлітків мотиви занять більшою мірою пов'язані з самовдосконаленням організму й оздоровленням.

5. Організація і методика фізичного виховання у школі – фактори, які впливають на інтерес до занять фізичною культурою і спортом учнів.

Відношення підлітків до уроків фізкультури визначається не систематичністю їх відвідування та вираженням незадоволення від їх проведення.

У цілому біля 50% школярів не відчують стійкого інтересу до уроків фізкультури. Причинами цього є неадекватність фізичних навантажень фізичним можливостям школярів (завищений або занижений рівень), на що вказують 15,9% хлопців і 10,4% дівчат у 3-му класі, 26,4% хлопців і 26,5% дівчат у 4-му класі, 10,6% хлопців і 47,7% дівчат у 5-му класі, 17,7% хлопців і 21,2% дівчат у 6-му класі.

З віком збільшується кількість школярів незадоволених змістом занять, якщо у 3-му класі про це говорять $17,4 \pm 3,8\%$ хлопців і $12,5 \pm 3,3\%$ дівчат, то у 5–6-х класах $23 \pm 1,6\%$ хлопців і $35,6 \pm 2,1\%$ дівчат.

З віком у школярів з'являється впевненість, що на уроках фізкультури нецікаво, на це вказують 20–25% хлопців і дівчат. Виявлені вікові особливості відношення школярів до процесу фізичного виховання у школі свідчать про необхідність доопрацювання програм з фізичної культури, адекватних віково-статевим потребам, мотивам й інтересам школярів, та диференційованого підходу до учнів на уроках фізкультури, що сприятиме підвищенню їх мотивації до занять фізичними вправами як у системі урочних, так і позаурочних форм.

6. Домашні завдання з фізкультури не можуть заповнити дефіциту добової рухової активності (300–400 Ккал) школярів, тому що вони не бачать сенсу у їх виконанні. Вікова динаміка таких відповідей закономірно збільшується з 7,9% хлопців і 6,2 дівчат у 3-му класі до 59,1 хлопців і 65,6% дівчат у 6-му класі.

Вагомими причинами є відсутність інтересу до самостійних занять фізичними вправами школярів, відсутність індивідуальних програм, недосконалість системи педагогічного контролю фізичного стану у процесі фізичного виховання, яка має у своєму арсеналі тільки рухові тести, результати яких залежать від кумулятивного ефекту, і зміни їх починають виявлятися на 3–4 тижні занять, крім того, їх неможливо виконувати в домашніх умовах.

7. Аналіз прояву мотивів занять фізичною культурою і спортом у підлітків при константній ознаці, якою був "тип ВНД", показав, що, незалежно від контрольної перемінної "стать", виявляються загальні тенденції. У "сильних" типів більшою мірою виражений мотив "досягнення високого спортивного результату", тобто спортивний мотив занять, ніж у "слабкого" типу. У "сильних" типів більш широкий спектр мотивів занять фізичними вправами, вони вказують, як правило, на два мотиви, а "слабкі" – на один.

Результати дослідження дозволяють зробити узагальнення, характерні для представників різних типів ВНД, незалежно від статі випробуваних. Однак систематизація у типологічні групи призвела до зменшення кількості досліджуваних у кожній групі нижче статистично значимих величин, у зв'язку з чим можна говорити не про виявлення певних закономірностей, а про інтерпретацію отриманих даних, що обґрунтовує необхідність диференційованого підходу при виборі стимулів для формування мотивації.

8. Дослідження мотивів та інтересів школярів до занять фізичною культурою і спортом підтвердили ряд особливостей, виявлених при аналізі з використанням вікових констант, що може трактуватися вже як закономірність.

Порівняльний аналіз спортивних інтересів школярів дозволяє стверджувати, що завдяки інформації, яку одержують учні за допомогою телебачення, преси, учителів фізкультури, можна виділити види спорту, що користуються найбільшою популярністю. У хлопців найбільш популярними є: футбол (34%), баскетбол (25%), плавання (18%), бодібілдинг (11%), види єдиноборств (9%), туризм, спортивне орієнтування, легка атлетика, волейбол (по 5%), а у дівчат – аеробіка (27%), плавання (19%), баскетбол (15%), шейпінг (13%), фітнес (11%), волейбол (8%), туризм, спортивне орієнтування (5%);

Негативним чинником, який впливає на інтенсивність мотивації до реалізації мети самовдосконалення засобами фізичного виховання, є незадоволення бажань підлітків займатися улюбленими видами спорту як у системі урочних, так і позаурочних форм занять. Це стосується спортивних ігор, плавання, аеробіки, шейпінгу, фітнесу, бодібілдингу. Замість цього їм пропонують

легку атлетику, спортивну гімнастику, класичну і вільну боротьбу, інтерес до яких знижений.

9. Існують розходження у прояві мотивів до фізичного самовдосконалення школярів, які проживають у міській і сільській місцевості, а також чинників, які впливають на їх формування.

Ціль самоствердження шляхом заняття спортом і досягнення високих спортивних результатів більшою мірою виявляється у хлопців-підлітків із сільських шкіл (35,5), у міських підлітків цей мотив називають в 24% випадках. Імовірно, це пов'язано з тим, що міські школярі мають більш широкий вибір сфер самореалізації і самоствердження. У міських школярів відносно рівноцінними щодо впливу є такі зовнішні чинники, як поради батьків ($26 \pm 1,5\%$), поради вчителя ($22,8 \pm 1,4\%$), далі ідуть відвідування занять ($19,3 \pm 1,4\%$), поради друзів ($17,5 \pm 1,3\%$), телепередачі ($13,5 \pm 1,2\%$) і преса ($4 \pm 0,7\%$). У сільських школярів перше місце займають поради батьків ($31 \pm 4,7\%$), друге – поради вчителя ($28 \pm 4,4\%$), на 13,5% підлітків впливають телепередачі, на $10,3 \pm 3\%$ – поради друзів і на 7,5% – відвідування змагань.

Внутрішніми чинниками, які впливають на інтенсивність мотивації, можна вважати знання, переконання, бажання і пошук причин, що заважають реалізувати мету. У міських школярів, особливо дівчат ($28,2 \pm 1,6\%$), переконливість про вплив їхніх знань щодо користі занять фізичними вправами вища, ніж у сільських школярів (16%). До об'єктивних зовнішніх причин, які утруднюють реалізацію мети, можна віднести відсутність груп за інтересами (22%) і неспроможність оплачувати заняття (16%).

10. Існують розходження в оцінці здоров'я і фізичної підготовленості підлітками міської і сільської місцевості. Найбільше проблем зі здоров'ям мають школярі м. Кам'янець-Подільського. Тільки 54% хлопців і 32% дівчат почувають себе "добре", інші почувають себе "не зовсім добре" (34,9% хлопців і 62% дівчат) і "погано" (10,3% хлопців і 6% дівчат). І в містах, і в селах суб'єктивна оцінка здоров'я дівчат нижча, ніж хлопців. Тільки близько 40% дівчат оцінюють своє здоров'я як "добре", 52% – як "не зовсім добре" і близько

8% – "погане". Це дуже тривожний фактор, який свідчить про загальне погіршення репродуктивного здоров'я молоді і генофонду нації.

11. Виявлені вікові закономірності формування мотивів та інтересів школярів у галузі фізичної культури і спорту, зовнішні і внутрішні фактори, які впливають на мотивацію до занять фізичними вправами для удосконалення свого організму, дозволяють розробити рекомендації для учителів фізичної культури щодо організації і методики проведення фізкультурно-масової роботи з фізичного виховання у школі, щодо корекції програми з фізичної культури і диференційованого підходу до учнів з типологічними особливостями вищої нервової діяльності.

Стимули підвищення мотивації до занять фізичною культурою і спортом повинні враховувати наведені вікові і статеві закономірності формування мотиваційних пріоритетів школярів і мати спрямування на моральне заохочення, змагання, соціально-психологічний клімат, наявність перспективи, доступність мети, підтвердження процесу досягнень, інтерес до видів спорту та індивідуальний підхід.

Проведені дослідження не вичерпують проблему вивчення мотивації школярів до фізичного самовдосконалення, а ставлять ряд запитань, які торкаються формування пріоритетів культури фізичного здоров'я і мотивації його покращення, збереження, починаючи з дитячого віку і закінчуючи старшими віковими групами населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьев Б. Г. Формирование одаренности / Б. Г. Ананьев // Склонности и способности. – Л., 1962. – С. 48–52.
2. Андреева Е. В. Мотивационные факторы учебной деятельности школьников / Е. В. Андреева // Фізичне вих., спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Зб. Наук. пр. – Луцьк, 1999. – С. 771–774.
3. Аристов Б. Организация физкультурной работы на селе / Б. Аристов – М. : ФиС, 1957. – 132с.
4. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирования личности / В. Г. Асеев. – М. : Мысль, 1976. – 156с.
5. Асмолов А. Г. Психология личности / А. Г. Асмолов – М. : Издательство МГУ, 1990. – 368с.
6. Ашмарин Б. А. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании / Б. А. Ашмарин – М. : Физкультура и спорт, 1978. – С. 168–176.
7. Балбенко С. Ю. Виховання в учнів інтересу до занять фізичною культурою / С. Ю. Балбенко // Фізичне виховання дітей і молоді. – Вип. 9. – К. : Здоров'я, 1982. – С. 7–9.
8. Бирюкова З. И. Высшая нервная деятельность спортсменов. Исследования типологических особенностей нервной системы / З. И. Бирюкова – М., ФиС, 1961. – 291с.
8. Божович Л. И., Благонадежина Л. В. Изучение мотивации поведения детей и подростков / Л. И. Божович, Л. В. Благонадежина – М. : Педагогика, 1972. – 350с.
9. Ведмеденко Б. Ф. Виховання в учнів звички займатися фізкультурою та спортом / Б. Ф. Ведмеденко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 109–113.
10. Ведмеденко Б. Ф. Опыт формирования привычки у школьников к занятиям физической культурой / Б. Ф. Ведмеденко // Советская педагогика. – 1980. – № 9. – С. 39–42.
11. Власюк Г. І. Мотивація фізкультурно-оздоровчих занять

старшокласниць / Г. І. Власюк // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 40-річчю факультету фізичного виховання ТДІТТ "Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти". – Київ : Тернопіль, 1997. – С. 34–36.

12. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М. В. Гамезо, М. В. Матюхиной, Т. С. Михальчик. – М. : Просвещение, 1984. – 256с.

13. Головкова Р. Г. Информационное и консультативное обеспечение уроков физической культуры в старших классах / Р. Г. Головкова, И. Ф. Зинберг // Всесоюзн. научно-практ. конферен. «Физическая культура и здоровый образ жизни. Социально-экономические и организационно-управленческие проблемы физической культуры и спорта». – М., 1990. – 37 с.

14. Головкова Р. Г. Микроинформация как метод пропаганды физической культуры / Р. Г. Головкова, И. Ф. Зинберг // Всесоюзная научно-практическая конференция. «Физическая культура и здоровый образ жизни. Соц.-эконом. и организационно-управленческие проблемы ФК и С». – М., 1990. – С. 115–117.

15. Голофаст В. В. Методологический анализ в социологическом исследовании / В. В. Голофаст. – Л. : Наука, 1989. – 78с.

16. Горенкова М. Х. Как провести социологические исследования / М. Х. Горенкова, Ф. Д. Шерип. – М., 1985. – 120 с.

17. Данилина Л. Н. Психологические особенности физического воспитания подростков / Л. Н. Данилина // Лекция для студентов–заочников 3–го курса. – М., 1976. – С. 13–14.

18. Данилина Л. Н. Психология. Учебник для институтов физической культуры / Под ред. В. М. Мельникова. – М. : Физкультура и спорт, 1989. – С. 145–148.

19. Дзензелюк Д. Причини низької фізкультурно-спортивної активності студентів у навчальному процесі // Молода спортивна наука України: 36. наук. пр. у галузі ФК і С / Д. Дзензелюк, Г. Грибан – Львів : НФВ "Українські технології", 2003. – Т.2. – С.219–222.

20. Джидарьян И. А. О месте потребностей, эмоций и чувств в мотивации

личности / И. А. Джидарьян. – М. : ФиС, 1974. – 148 с.

21. Додонов Б. И. Структура и динамика мотивов деятельности / Б. И. Додонов // Вопросы психологии. – 1984. – № 4. – С. 26–34.

22. Добринський В. С. Рейтингова оцінка фізичної підготовленості підлітків як засіб підвищення мотивації до систематичних занять фізичною культурою : автореф. дис. канд. наук. фіз. вих і сп. / В. С. Добринський – Луцьк, 2000. – 20 с.

23. Дуркин П. К. Научно-методические основы формирования у школьников интереса к физической культуре : автореф. дис. док. пед. наук / П. К. Дуркин. – М., 1994. – 40с.

24. Енилин М. И. О некоторых аспектах изучения мотивации спортивной деятельности / М. И. Енилин // Актуальные проблемы физического воспитания и спорта. – М. : Физкультура и спорт. 1979. – 56 с.

25. Заброцький М. М. Вікова психологія / М. М. Заброцький. – К. : МАУП, 1998. – 92с.

26. Загородній В. В. Інформаційне забезпечення з питань збереження і зміцнення здоров'я / В. В. Загородній. – Київ : Наука, 1998. – 174с.

27. Занюк С. С. Психологія мотивації та емоції / С. С. Занюк. – Луцьк : ред. вид. відд. Волин, держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997. – 180с.

28. Зварищук О. М. Виховання відповідальності старшокласників за свій фізичний стан : автореф. дис. док. наук фіз. вих і сп. / О. М. Зварищук. – Львів, 2002. – 18 с.

29. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И. А. Зимняя. – М. : Логос, 1999. – 384с.

30. Изучение мотивации поведения детей и подростков / Под ред. Л. И. Божович, Л. В. Благоннадежиной. – М. : Педагогика, 1972. – 350с.

31. Ильин Е. П. Психофизиология физического воспитания (деятельность и состояние) / Е. П. Ильин. – М. : Просвещение, 1980. – 200с.

32. Кобринский М. Физическая культура и спорт подростка и здоровый образ жизни / М. Кобринский // Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми

здоров'я, рекреація. IV Міжнародний науковий конгрес. – К., 2000.

33. Козленко Н. А. Школьникам – привычку заниматься физкультурой / Н. А. Козленко. – К. : Радянська школа, 1985. – 120с.

34. Козлов Н. С. Роль общественного мнения в укреплении мотивов физкультурной и спортивной деятельности / Н. С. Козлов // Материалы научной конференции „История, организация физической культуры и спорта, управление физкультурным движением”. – Алма-Ата, 1975. – Вып.3. –С. 28–34.

35. Койносов В. В. Формирование потребности в физической культуре у учащихся младшего школьного возраста : автореф. дис. канд. пед. наук. Омский ГИФК / В. В. Койносов – Омск, 1992. – 21с.

36. Кондрашова Н. М. Мотивы занятий спортом и факторы, формирующие спортивные интересы. Научные труды ВНИИФК за 1970 год / Н. М. Кондрашова – Т.1. – М., 1972. – С. 114–115.

37. Крутецкий В. А. Основы педагогической психологии / В. А. Крутецкий. – М. : Просвещение, 1972. – 89с.

38. Круцевич Т. Ю. Методические рекомендации по определению индивидуально-типологических особенностей реактивности нервной системы детей и подростков при организации занятий по физическому воспитанию и спортивной тренировке / Т. Ю. Круцевич. – К. : Госкомспорт УССР, 1990. – 42с.

39. Круцевич Т. Ю. Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания / Т. Ю. Круцевич. – К. : Олимпийская литература, 1999. – 240с.

40. Круцевич Т. Ю. Приоритетные мотивы подростков к занятиям физической культурой и спортом. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Педагогіка / Т. Ю. Круцевич. – 2000 р. – №7. – С. 96–103.

41. Круцевич Т. Ю. Концептуальные предпосылки совершенствования системы физического воспитания молодежи // 36. наук, праць за ред. С. С. Єрмакова. – Харків: ХХГП. – 2000. – № 24. – С. 15–21.

42. Круцевич Т. Ю. Формирование мотивации к занятиям физической

культурою и спортом в школьном возрасте // Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації: IV Міжнародний науковий конгрес / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхняя – К., 2000. – 385 с.

43. Круцевич Т. Ю. Физическое воспитание как социальное явление / Т. Ю. Круцевич, В. В. Петровский // Наука в олимпийском спорте. – 2001. – № 3. – С. 3–16.

44. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы, эмоции / А. Н. Леонтьев. – М. : МГУ, 1971. – 39с.

45. Мальований А. В. Організм і особистість. Діагностика та керування / А. В. Мальований, В. М. Белов, А. Б. Котова. – Львів : Медична газета України, 1998. – 250с.

46. Маркова А. К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте / А. К. Маркова. – М. : Просвещение, 1983. – 218с.

47. Марчук В. М. Виховання інтересу до фізичної культури у дітей, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС // Матеріали I республіканської наукової конференції „Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури та спорту в Україні” / В. М. Марчук – Луцьк : Надстир'я, 1994. – С. 427–429.

48. Матукова Г. Фізична культура як якість особистості. Молода спортивна наука України : зб. наук, праць з галузі ФК і С. / Г. Матукова. – Львів: НФВ "Українські технології", 2003. – Т.2. – С. 255–258.

49. Мельникова В. М. Психология / В. М. Мельникова. – М. : Физкультура и спорт, 1997. – 307с.

50. Митчик О. П. Індивідуалізація фізичного виховання у загальноосвітній школі : авотреф. дис. канд. фіз. вих. і сп. ЛДДФК. / О. П. Митчик. – Львів, 2002. – 20с.

51. Москаленко Н. В. Особливості формування інтересів дітей молодшого шкільного віку до занять фізичною культурою / Молода спортивна наука України: зб. наук, праць у галузі ФК і С. / Н. В. Москаленко. – Львів, 2003. – Т.2. – С. 46–48.

52. Наумчук В. Характеристика завдань для самостійної роботи студентів факультетів фізичного виховання зі спортивно-педагогічних дисциплін / Молода спортивна наука України : зб. наук, праць у галузі ФК і С / В. Наумчук. – Львів, 2003. – Т.1. – С. 137–140.

53. Ноель Э. Массовые опросы. Введение в методику демоскопии / Э. Ноель. – М. : Прогресе, 1978. – 378с.

54. Петровський В. В., Круцевич Т. Ю. Особисті потреби і мотивація як один із факторів, що визначає направленість занять фізичними вправами / В. В. Петровський, Т. Ю. Круцевич. – Світоч. – 1997. – №4 . – 22 с.

55. Пилюян Р. А. Мотивация спортивной деятельности / Р. А. Пилюян. – М. : ФиС, 1984. – 104с.

56. Психология. Учебник для институтов физ. культуры / Под ред. П. А. Рудика. – М. : Физкультура и спорт, 1974. – С. 276–279.

57. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М. : Учпедгиз, 1946. – 2-е изд. – 704с.

58. Садовников Е. С. Основные теоретические проблемы физической культуры в системе высшего образования. Вуз. Здоровье. Интеллект: биоинформационные оздоровит. технол. : матер. I Межд. Научно-практ. конф / Е. С. Садовников, Н. Б. Шипулина. – Волгоград: Из-во ВолГУ, 2001. – С. 44–48.

59. Сердюковский Г. Н. Здоровье и развитие личности / Г. Н. Сердюковский. – М. : Медицина, 1990. – 226с.

60. Склад А. Роль школы в стимулировании спортивной активности учащихся / А. Склад // Спорт в современном обществе. Всемирный научный конгресс. – М., 1980. – 94с.

61. Смакула О. Формування цілісного ціннісного ставлення майбутніх педагогів до фізичного виховання. Молода спортивна наука України: зб. наукових праць у галузі фіз. культ, і спорту / О. Смакула. – Львів : НВФ "Українські технології", 2003. – Т.1. – С. 105–109.

62. Татенко В. А. Постстрессовые нарушения субъективных механизмов психической активности и пути их коррекции // Соціально-психологічна

реабілітація дітей і підлітків, що постраждали від Чорнобильської катастрофи / В. А. Татенко, Л. А. Лепихова. – К.: НДІ психології України, 1992. – С. 159–178.

63. Горбин В. Ф. Основные результаты изучения и проблемы корректировки социально-психологических последствий аварии на Чернобыльской АЭС в Украине // Материалы международной конференции „Актуальные и прогнозируемые нарушения психического здоровья после ядерной катастрофы в Чернобыле” / В. Ф. Горбин, Н. Н. Репина. – К., 1995. – 34 с.

64. Третьяков М. Аналіз об'єктивних критеріїв здоров'я дівчат-студенток в залежності від попереднього місця проживання. Мол. Сп. Наука України: зб. наукових праць в галузі фіз. культ, і спорту / М. Третьяков, С. Присяжнюк, А. Домашенко – Львів : НВФ "Українські технології", 2003. – Т.2. – С. 225–229.

65. Трофимов Ю. Л. Психология / Ю. Л. Трофимов. – Киев: Лыбидь, 1999. – 560с.

66. Трофимов В. Н., Шепна Г. П. Знание студентов ВУЗов с различной направленностью профессионального образования об уровне своей физической и функциональной подготовленности. ВУЗ. Здоровье. Интеллект: биоинформационные озд. технол.: матер. I Межд. конф. / В. Н. Трофимов, Г. П. Шепна – Волгоград : ВолГУ, 2001. – С. 155–157.

67. Усаков В. Нравится – не нравится / В. Усаков // Спорт в школе. – 1991. – №5. – 3 с.

68. Федик О. Вплив змістовно-динамічних характеристик мотиваційної сфери студента факультету фізичного виховання на його професійне становлення. Молода спортивна наука України: зб. наукових праць в галузі фіз. культ, і спорту / О. Федик. – Львів : НВФ "Українські технології", 2003. – Т.2.–С. 112–117.

69. Фетюхин М. И., Коваленко Т. Г. Семейно-бытовая сфера как фактор стабилизации здоровья несовершеннолетних ВУЗ. Здоровье. Интеллект: биоинформационные озд. технол.: матер. I Межд. конф. / М. И. Фетюхин,

Т. Г. Коваленко. – Волгоград : ВолГУ, 2001. – С. 186–188.

70. Физиология подростка / Научно-исслед. инст. физиологии детей и подростков АПН ССР Под ред. Д. Р. Фарбер. – М. : Педагогика, 1981. – 208с.

71. Хромин В. Г. Интеграция основного и дополнительного физкультурного образования школьников / В. Г. Хромин. – Тюмень, 2000. – 26с.

72. Худолиева О. В. Повышайте познавательную активность учащихся (на уроках физической культуры) / О. В. Худолиева // Физическая культура в школе. – 1980. – №2. – С. 24–28.

73. Щукина Г. И. Проблема познавательного интереса в педагогике / Г. И. Щукина. – М., 1971. – 126с.

74. Яворська О. О. Віково-статеві особливості формування та становлення властивостей основних нервових процесів у підлітків 15–17 років / О. О. Яворська // Матер. Всеукр. наук, симпозіуму. – Київ-Черкаси, 1999. – 116 с.